

Uspitkos inženiranju Eurpske komisije tijekom zatvaranja poglavlja 19. na jačanju kapaciteta Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te jednoj od rijetkih pohvala Odbora UN-a za uklanjanje diskriminacije žena upućenih Hrvatskoj, koja se odnosila upravo na rad pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, ovaj se Ured planira „otupiti“ u Ured pučkog pravobranitelja. To je našlo na žestok otpor hrvatskih ženskih udruga. Bio je to i povod za intervju s pravobraniteljicom za ravnopravnost spolova Višnjom Ljubičić, koja je na tu dužnost stupila krajem listopada prošle godine.

× Sudeći prema dosadašnjim vašim aktivnostima, imate pune ruke posla. Vašem se uredu javljaju žene s brojnim pritužbama na račun spolne diskriminacije, nejednakih mogućnosti i nepoštovanja temeljnih ljudskih, odnosno ženskih prava. Iz kojih područja života i rada primате najviše pritužbi?

- Najviše pritužbi primamo u području rada i zapošljavanja po osnovi spolne diskriminacije. Sve češće dobivamo pritužbe i na rad centara za socijalnu skrb u postupcima povodom odluka o dodjeli roditeljske skrbi nad djecom, gdje nam se sve češće prijavljuju i očevi. Potom slijede slučajevi nasilja nad ženama kao najokrutniji oblik spolne diskriminacije. Iako nas na ljudskoj razini najviše pogađa obiteljsko nasilje, neprihvatljiv je svaki slučaj diskriminacije.

Suzbijanje nasilja je prioritet

× Što Ured na čelu s vama radi nakon zaprimanja tih tužbi te koje su vam konkretno ove vlasti?

- Zaprimamo pritužbe pojedinačnih osoba na temelju kojih otvaramo postupak u kojem, na temelju utvrđenih činjenica, odlučujemo je li osporavano postupanje u skladu ili ne s nekom od zabrana diskriminacije koje definira Zakon o ravnopravnosti spolova. Ako odlučimo da osporavano postupanje predstavlja neki od zabranjenih oblika diskriminacije, tada izdajemo upozorenje i/ili preporuku kako da se diskriminatorna praksa ukloni. Napominjem da mi nemamo ovlasti izricati sankcije kao što su novčane kazne ili slične sankcije ako se naša upozorenja ne poštuju. Tu ovlasti posjeduju sudovi RH. No, mi na prekršitelje utječemo snagom naših argumenata, i naše odluke, ako su dobro obrazložene, zasigurno stvaraju jaču poziciju žrtava diskriminacije ako se odluce pokrenuti antidiskriminacijski postupak pred sudovima koje im omogućava Zakon o suzbijanju diskriminacije. Pravobraniteljica, kao nezavisna institucija zadužena za promicanje učinkovite primjene antidiskriminacijskih jamstava, može i sama odlučiti pokrenuti postupak pred sudom u ime stranke ili se umiješati u sudski postupak na strani žrtava diskriminacije, te im tako pružiti pomoć svojim stručnim znanjem. Ured pravobraniteljice je sada umiješan u dva takva sudska postupka, na strani tužitelja.

× Po vašem mišljenju koji bi bili prioritetni zadaci nove vlasti na unapređujući položaja žena u Hrvatskoj i uspostavi uravnoteženosti oba spola?

- Osnovni prioritet je raditi na suzbijanju nasilja nad ženama. No, paralelno s time svaka vlada bi se trebala aktivni-

Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova prema odluci bivše Vlade planira se 'otupiti' u Ured pučkog pravobranitelja, suprotno preporukama EU-a, čime bi se 'otupila' borba za ženska prava, no nova pravobraniteljica se nada da do toga ipak neće doći

piše Branka ŽUŽIĆ

je fokusirati na uklanjanju tzv. strukturalnih barijera na tržištu rada. Domaći zakonodavni okvir, zahvaljujući postupku usklađivanja s pravnim propisima EU-a, pruža zadovoljavajuće instrumente zaštite protiv onih najočiglednijih oblika spolne diskriminacije i tu se naša institucija, kao i sudovi, ima na što oslanjati pri rješavanju konkretnih sporova.

No, postoji niz problema koji dovode do nepovoljnijeg položaja žena na tržištu rada, a za koje ne možete u potpunosti držati odgovornim poslodavca. Uzimimo primjer jaza u plaćama između žena i muškaraca. Do jaza uglavnom dolazi stoga jer su poslovi koji se tradicionalno smatraju „ženskim“ slabije cijenjeni na tržištu rada (tzv. horizontalna segregacija poslova). Taj problem teško se u ovom trenutku može riješiti kroz postojeća jamstva zabrane izravne i neizravne diskriminacije u sudskim postupcima. Potrebno je sustavno raditi na proaktivnim mjerama kao što su poticanje upisivanja ili čak neke vrste kvota pri upisima u programe stručnog obrazovanja i osposobljavanja gdje su žene deficitarne odnosno mjerama radno-socijalnog ili čak poreznog zakonodavstva kojima će se povećavati vrijednost rada u zanimanjima gdje dominiraju žene. Slično je i sa vertikalnom segregacijom koja dovodi do manjeg broja žena na najvišim pozicijama. Da bi se riješio ovaj problem, država mora imati hrabrosti aktivnije uključiti se u (pre)raspodjelu tereta koji sa sobom nosi briga za djecu, nemoćne i sl., a koji tradicionalno pada na žene što ih isključuje na duže vrijeme sa tržišta rada i tako otežava napredovanje. To bi trebali biti neki prioriteti svake vlade.

Demokracija treba raznolikost

× Rezultati zadnjih parlamentarnih izbora su porazni glede participacije žena u Saboru. Samo je njih 19,8 posto, dok je udio žena u Europskom parlamentu prošle godine bio 34,8 posto. Zanim u Vladi RH 20 ministarstava, samo su četiri ministrice... Je li možda razlog i u činjenici što su cel-

nici hrvatskih političkih parlamentarnih stranaka uglavnom muškarci?

-Teško je tvrditi da je razlog za podzastupljenost žena taj što hrvatske stranke uglavnom vode muškarci. Pa jednu od dvije najutjecajnije hrvatske stranke vodi žena. Čini se da glavni razlog opet leži u tradicionalnoj percepciji kako je politika posao koji zahtijeva osobine i vještine koje stereotipno vežemo uz muški rod. Kod nas još nije sazrelo shvaćanje prema kojem je ideal „raznolikost“ tj. uravnotežena zastupljenost svih društvenih skupina temelj demokracije. Za politički proces u kojem su žene kao najbrojnija društvena skupina podzastupljene teško se može tvrditi da je potpuno demokračičan. Kako je malo vjerojatno da će ovakvo shvaćanje zaživjeti samo od sebe, ne samo u Hrvatskoj već i mnogim drugim europskim državama, treba održavati izborne kvote. U tom smislu, Ured pravobraniteljice je dao i preporuku prije zadnjih parlamentarnih izbora.

× Ženske udruge upravo zahtijevaju poštovanje te „ženske“ kvote i kod odabira 12 promatračica za EP. Dosadašnje iskustvo ne ohrabruje. No, ovaj put ne može se zanemariti ni ti uloga europskih institucija, prije svega Komisije i EP-a, koji mogu utjecati na Hrvatsku da ispoštuje ovo načelo.

-Teško je reći hoće li izvršna i parlamentarna vlast poštovati zahtjev za uravnoteženu zastupljenost žena pri izboru promatračica za EP. Dosadašnje iskustvo ne ohrabruje. No, ovaj put ne može se zanemariti ni ti uloga europskih institucija, prije svega Komisije i EP-a, koji mogu utjecati na Hrvatsku da ispoštuje ovo načelo.

× Unatoč brojnim zakonima, žene su i dalje u lijepej našoj žrtve nezaposlenosti, potplaćenosti, mobinga, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja na radnom mjestu i obitelji, raznih oblika obiteljskog nasilja, staklenog strova... Koliko tomu pridonose još uvijek patrijarhalni odnosi i obrasci u našoj zemlji?

- Vrlo opširno pitanje. No, načelno odgovor bi bio da patrijarhalni odnosi i obrasci ko-

ji su još uvijek uvelike prisutni u našem društvu i igraju vrlo veliku ulogu, ako ne i ključnu, u perpetuiranju i učvršćivanju načelno nepovoljnijeg položaja žena u Hrvatskoj. Da bi se taj problem riješio, potrebna je politička volja izvršne i zakonodavne vlasti, ali je ključna i uloga sudske vlasti. Zakonodavna jamstva se moraju početi agilnije primjenjivati u sudskim postupcima. Teško da nešto može nadmašiti odjek koji u javnosti stvori dobro obrazložena i uvjerljiva sudska odluka.

× U proteklih 10 godina u Hrvatskoj su od ruku bračnih ili izvanbračnih partnera ubijene 133 žene, što je alarmantnih 46 posto od ukupnog broja ubijenih žena u tom razdoblju. Jesu li se ta ubojstva mogla spriječiti, posebice u slučajevima gdje su žene prijavljivale nasilnika, a institucije pravne države nisu pravodobno reagirale?

- Treba biti iskren i priznati da treba još puno raditi na jačanju kapaciteta našeg institucionalnog sustava sprečavanja nasilja nad ženama. Jedna od prvih stvari koje sam poduzela nakon preuzimanja ove institucije je sastanak s predstavnicima MUP-a na ovu temu.

Ignoriranje postignuća

× Većina ženskih udruga protivni se pripajanju Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova pučkom pravobranitelju, strahujući kako će se time otupiti i razvodniti borba za ravnopravnost spolova. Pritom podsjećaju kako je Europska komisija tijekom zatvaranja poglavlja 19. inzistirala na jačanju kapaciteta Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te kako se jedna od rijetkih pohvala Odbora UN-a za uklanjanje diskriminacije žena (CEDAW odbor) upućenih Hrvatskoj, odnosila upravo na rad pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. Bi li nova Vlada to trebala prepoznati?

- Vjerujem da bi, i nemam razloga vjerovati da neće. Način na koji je predviđeno ukidanje specijalnih pravobraniteljica (za ravnopravnost spolova, za osobe s invaliditetom i za djecu) i njihovo pripajanje pučkom pravobranitelju oslabit će snagu i utjecaj sva četiri tijela uključujući i tijela kojem se pripajaju. Uostalom, Republika Hrvatska je prema EU-u preuzela obvezu da će te kapacitete jačati, a ne slabiti. Postojeći model ignorira koristi koje su građani imali od ovih institucija te zbog nejasno definiranih ovlasti i odnosa između tih tijela, mogli bi se dovesti u situaciju snižavanja antidiskriminacijske zaštite ostalim temeljnih prava zaštićenih Ustavom Republike Hrvatske.

ZENSKA PRAVA

Višnja Ljubičić: Politički proces u kojem su žene podzastupljene nije demokračičan

SANDRA SIMUNOVIĆ / CROPIX

PRAVOBRANITELJICA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA VIŠNJA LJUBIČIĆ O UKIDANJU NJEZINA UREDA

Jadranka Kosor je oslabila položaj žena u Hrvatskoj

RAZUMIJEVANJE PARTNERA

× Imate trogodišnje bilzance. Dok se za uspješnog muškarca kaže kako iza njegova uspjeha stoji žena, a iza uspješne žene njezina majka, komu vi zahvaljujete na profesionalnoj karijeri?

- Naše analize intervjua sa ženama i muškarcima koje smo dosad radili pokazuju da ovo pitanje vjerojatno ne biste postavili da je za dužnost pravobraniteljice za ravnopravnost spolova imenovan muškarac. To je još jedna razlika po spolu. No, ovaj put ću odgovoriti. Značajnu ulogu igra razumijevanje i podrška partnera i obitelji koja stoji, ne iza mene, nego uz mene. Osobno nemam na raspolaganju „baka servis“ već koristim tržišne usluge i javne servise, no uz osobno zadovoljstvo, dobru organiziranost i podršku najbližih, imala sam sreću zadnjih deset godina raditi posao koji volim, tako da sam s entuzijazmom preuzela dužnost pravobraniteljice. Nadam se da ću uspjeh u svojoj namjeri da institucija pravobraniteljice za ravnopravnost spolova bude snažan i autoritativan promotor ravnopravnosti spolova.

Naslov: **Jadranka Kosor je oslabila položaj žena u Hrvatskoj**
Datum, stranica, autor: 22.1.2012., 7, Branka Zuži
Izvor, država: Slobodna Dalmacija - prilog, Hrvatska
Kategorija: Ured pravobraniteljice za ravnopravnost spolova
Površina: 1752,86 cm2

Briefing mediji d.o.o. za pra enje medija

Petrinjska 81, 10 000 Zagreb **T:** 01 2220 407 **F:** 01 5501 555 **E:** clipping@briefing-mediji.hr **I:** www.briefing-mediji.hr